

Изборни предмети у трећој години студија

Студијски програм за образовање учитеља

школска 2025/26. година

Изборни педагошко-психолошки курс III

- Образовање на даљину*
- Докимологија*** (само Нови Пазар)
- Савремене концепције и стратегије разредне дисциплине
- Стратегије емоционалне подршке, интелектуалне стимулације и директног поучавања у настави
- Вредновање педагошког рада**
- Комплексна евалуација у настави природе и друштва (Београд и Нови Пазар)
- Настава у природи
- Методика ваннаставних активности (само у Вршцу)
- Учење страног језика на дечијем узрасту (само за полазнике Модула енглеског језика)

Изборни предметни курс III

- Путовања као вид образовања и културе
- Појам и одређење ауторске бајке**
- Слика детета у српској књижевности 20. века (Београд, Вршац и Нови Пазар)
- Форме учтивости у српском језику
- Читање и културни идентитет
- Како читати између редова – увод у анализу дискурса
- Лексичке вежбе и игре у васпитно-образовном раду
- Образовање за медије
- Научна култура и људско стваралаштво
- Географски појмови кроз огледе* (Београд, Вршац, Нови Пазар)
- Стратегије избора музичке литературе за децу
- Луткарска уметност – методички аспект
- Хор III
- Планирање наставе енглеског језика (само за полазнике Модула енглеског језика)
- Практични аспекти наставе енглеског језика I (само за полазнике Модула енглеског језика; додатни изборни предметни курс 3, уз доплату прекобројних ЕСПБ)
- Web алати за програмирање (само за полазнике Модула за информатику; додатни изборни курс, уз доплату прекобројних ЕСПБ)

- Методичка пракса из информатике 1 (само за полазнике Модула за информатику; додатни изборни курс, уз доплату прекобројних ЕСПБ)

* Предмет се реализује и у наставним одељењима у Вршцу и Новом Пазару

** Предмет се реализује и у Наставном одељењу у Вршцу

*** Предмет се реализује у Наставном одељењу у Новом Пазару

По наставном плану Факултета, студенти треће године бирају два изборна предмета, по један из сваке од наведених области (*Педагошко-психолошки курс, Предметни курс*). Заокружите, на основу предложених програма, по два предмета из сваке од наведених области који желите да слушате у петом семестру, означавајући их по степену важности бројевима 1 и 2.

Изборни педагошко-психолошки курс III

■ ОБРАЗОВАЊЕ НА ДАЉИНУ

Семестар: 5. ■ Фонд часова: 20-22 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: писмено и усмено ■ Статус: изборни ■ проф. др Мирослава Ристић, проф. др Данимир Мандић

Циљ курса/предмета

Настава предмета Образовање на даљину треба да омогући студентима овладавање основним знањима везаним за технологије образовања на даљину. Посебно се акцентује анализа дигиталних технологија у системима образовања на даљину у синхроној и асинхроној комуникацији.

Садржај курса/предмета

Основни појмови и термилошке одреднице. Историјат и класификација образовања на даљину. Елементи система образовања на даљину. Предности и недостаци образовања на даљину у односу на традиционално образовање. Основни концепт веб орјентисаног учења и поучавања. Модели образовања на даљину. Софтвер за реализацију образовања на даљину. Телевизија у систему образовања на даљину. Методика образовања на даљину. Евалуација знања и праћење напредовања студената у образовању на даљину. Безбедност, етика и ауторска права у систему образовања на даљину. Комбинација традиционалних метода и облика рада са технологијама образовања на даљину (хибридна настава). Масовни отворени интернет курсеви у стручном усавршавању наставника (анализа постојећих програма). QR кодови у образовању на даљину. Образовни веб портали. Осврт на постојећа инострана и домаћа искуства.

Литература:

1. Ристић М., Мандић Д. (2017): *Образовање на даљину*, Учитељски факултет, Београд
2. Мандић, Д., Ристић М. (2005): *Веб портали и образовање на даљину у функцији подизања квалитета наставе*, Медиаграф. Београд.
3. www.edu-soft.rs
4. <https://www.educatorstechnology.com/>

■ ДОКИМОЛОГИЈА*

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 20-22 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: усмено ■ Статус: изборни ■ проф. др Сефедин Шеховић (Нови Пазар)

Садржај предмета: Појам и предмет проучавања докимологије. Смисао евалуације у настави. Основни докимолошки захтеви у процесу оцењивања ученика. Компоненте праћења и оцењивања постигнућа ученика. Технике објективног оцењивања постигнућа ученика. Врсте оцењивања ученика: формативно и сумативно, дескриптивно и нумеричко, усмено, писмено и практично и сл. Критеријуми оцењивања. Примена теста знања у евалуацији постигнућа ученика.

Литература:

- Гојков, Г., *Докимологија*, ВШВ, Вршац, 2003.
- Качапор, С., Вилотијевић, М., Кундачина, М. *Умијеће оцењивања*, Мостар, 2005.
- Група аутора: *Тестирање знања и вредновање школа*, Бања Лука, 1973.
- Мандић, П., Вилотијевић, М. *Вредновање рада у школи*, Свјетлост, сарајево, 1980.

■ САВРЕМЕНЕ КОНЦЕПЦИЈЕ И СТРАТЕГИЈЕ РАЗРЕДНЕ ДИСЦИПЛИНЕ

Семестар: 5 ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: писмено и континуирана евалуација истраживачких задатака, активности на предавањима ■ Статус: изборни ■ Проф. др Ивица Радовановић

Циљ предмета: Упознавање студената са процесом разредне дисциплине из етичке перспективе (која подразумева схватање да је стварност друштвено и језички конструисана, да је дисциплина нераскидиво повезана са деловањем институција, као и да разредну дисциплину треба засновати на подршци аутономије ученика). Упознавање студената са савременом педагошком мисли кроз анализу различитих концепција разредне дисциплине и дисциплинских поступака који се њима промовишу. Упућивање студената у одговарајуће облике истраживачког рада у овој области.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Разредна дисциплина – од спољашњег механизма контроле ка подршци аутономном поступању у разреду. Терминолошке дилеме (разредна дисциплина и процеси одређивања правила понашања, кажњавања, награђивања, управљања разредом, еманципације). Бихејвиорални и конструктивистички/ хуманистички приступ у основи теоријских концепција разредне дисциплине. Теорија самоодређења као оквир за разумевање и класификацију теоријских и концепција и стратегија разредне дисциплине на континууму контрола – аутономија. Концепције разредне дисциплине усмерене на: а) наставничку контролу понашања ученика (Ли Кантера, Фредерка Џонса и Рудолфа Драјкурса) и б) подржавање аутономије ученика (Вилијема Гласера, Томаса Гордона и Алфија Кона). Стратегије разредне дисциплине (процедурална, интерперсонална и дидактичка стратегија разредне дисциплине).

Литература:

1. Гашић-Павишић, С. (2005). *Модел разредне дисциплине* (стр. 1-31), Београд: Институт за педагошка истраживања.
2. Тадић, А. (2015). *Наставнички модели и стратегије разредне дисциплине* (стр. 11-25; 53-71), Београд: Учитељски факултет.
3. Тадић, А. (2019). *На дистанци од манипулације: Еманципаторска компонента васпитног рада наставника* (стр. 22-33, 40-53, 70-206), Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета у Београду.
4. Трнавац, Н. (2005). „Дисциплинска лествица“ као индикатор нивоа и квалитета васпитног деловања наставника, *Иновације у настави*, 18 (4), стр. 5-20.

■ СТРАТЕГИЈЕ ЕМОЦИОНАЛНЕ ПОДРШКЕ, ИНТЕЛЕКТУАЛНЕ СТИМУЛАЦИЈЕ И ДИРЕКТНОГ ПОУЧАВАЊА У НАСТАВИ

Семестар: 6 ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: писмено и континуирана евалуација истраживачких задатака, активности на предавањима ■ Статус: изборни ■ Доц. др Љиљана Плазинић

Циљ предмета: Упознавање студената са успешним наставним стратегијама и оспособљавање за систематично анализирање наставног процеса у коме наставник на вишеструке начине покушава да подстакне, пре свега сазнајну, промену код ученика и делује васпитно.

Исход предмета: Познавање, разумевање, могућност анализе и примене делотворних наставних поступака из три широка домена наставних стратегија: домена емоционалне подршке, интелектуалне стимулације и директног поучавања.

Садржај предмета

Теоријска настава

Појам и значај квалитета наставе. Различите концептуализације квалитета наставе. Стандарди компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја. Успешне наставне стратегије према моделу наставне ефективности. Операционализација успешних наставних

стратегија: маркери у понашању, наставне праксе, наставне стратегије и домени наставничке подршке. Домен стратегија емоционалне подршке: а) Изградња повољне емоционалне климе; б) Искривање позитивних очекивања у односу на капацитете ученика; в) Уважавање ученичке перспективе у настави. Домен стратегија интелектуалне стимулације: а) Стратегија активирања ученика; б) Стратегија пружања когнитивних изазова; в) Поучавање интелектуалним стратегијама. Домен стратегија директног поучавања а) Стратегија оријентације ученика у односу на ново градиво; б) Стратегија систематичног излагања; в) Стратегија јасног објашњавања. Алати за процену наставних стратегија: протоколи за структурисано посматрање наставног часа, рубрике и скале процене. Развијање знања и вештина наставника: компетенције и компетенцијски профили.

Практична настава

Анализа видео-записа наставних часова. Израда протокола кроз структурисано посматрање наставног часа. Самостална евалуација стратегија емоционалне подршке, интелектуалне стимулације и директног поучавања.

Литература

5. OECD (2010). *Politike obrazovanja i usavršavanja. Nastavnici su bitni. Kako privući, usavršavati i zadržati efikasne nastavnike*, Beograd: Ministarstvo prosvete Republike Srbije, Zavod za udžbenike, Službeni glasnik (137-147; 156-159).
6. Pianta, R., & Hamre, B. K. (2009). Conceptualization, measurement, and improvement of classroom processes: Standardized observation can leverage capacity. *Educational Researcher*, 38(2), 109-119. (превод)
7. Плазинић, Љ. (2021). Наставне стратегије као чиниоци академске мотивације, самоефикасности и анксиозности ученика у ТВ настави. [Докторска дисертација, Универзитет у Београду, Филозофски факултет] (стр: 2-12, 51-54, 62-117) <https://nardus.mpn.gov.rs/handle/123456789/19024>
8. Plazinić, L. (2021). The predictive effects of students' perception of teaching practices in TV instruction on students' self-efficacy. *Psihološka istraživanja*, 24(2), 259-275 (превод).
9. Стандарди компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/2011)
10. Vizek – Vidović, V. (ur.) (2009). *Planiranje kurikuluma usmjerenoga na kompetencije u obrazovanju učitelja i nastavnika Priručnik za visokoškolske nastavnike*, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, 2009; 33-41.

■ ВРЕДНОВАЊЕ ПЕДАГОШКОГ РАДА

Семестар: 5 ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: пројекат израде модела вредновања и самовредновања одређеног аспекта педагошког рада школе и усмено ■ Статус: изборни ■ доц. др Софија Маричић

Циљ предмета: Упознавање студената са појмом квалитета у образовању и у том контексту појмовно одређење вредновања и самовредновања васпитно-образовног рада. Оспособљавање студената за анализу различитих модела вредновања и израду властитог модела вредновања и самовредновања одређеног аспекта педагошког рада школе.

Садржај предмета:

Појам квалитета у образовању, стандарди квалитета рада школе, појам самовредновања. Улога и значај вредновања у функцији развоја и унапређења педагошког рада. Анализа различитих модела самовредновања рада школе у европском контексту. Предности и ограничења дигитализације у контексту вредновања. Израда властитог модела вредновања и самовредновања одређеног аспекта педагошког рада школе и критичка анализа. Формирање конкретних предлога за унапређење вредновања педагошког рада школе.

Литература:

1. Безиновић, П. (ур.). (2010). *Самовредновање школа Прва искуства у основним школама*. Загреб: Агенција за одгој и образовање. стр. 17-20, 25-45.

2. *Правилник о стандардима квалитета рада установе* (2012). Службени гласник Републике Србије 68/2012
3. Станчић, М. (2011). Основни приступи квалитету рада наставника и њихове одлике. У *Квалитет у образовању*. Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета. стр. 203-219.
4. Вилотијевић, М. (1992). *Вредновање педагошког рада школе*. Београд: Научна књига. стр. 23-37, 52-79.
5. Вилотијевић, М. (2000). Квалитет образовања и школе – кључ за XXI век. Београд: *Педагогија*. бр.3-4. стр. 109-138

■ КОМПЛЕКСНА ЕВАЛУАЦИЈА У НАСТАВИ ПРИРОДЕ И ДРУШТВА

■ Семестар 5 ■ Фонд часова: 30 ■ ЕСПБ 3 ■ Полагање испита: предиспитне обавезе и усмено ■
Статус: изборни ■ доц. др Ивко Николић

Циљ изборног предмета:

- процењивање остварености прописаних исхода и стандарда постигнућа у настави природе и друштва, а за ученике са сметњама у развоју процењивање остварености прилагођених стандарда постигнућа у савладавању индивидуалног образовног плана у настави природе и друштва;
- праћење развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика у току школске године формативним и сумативним оцењивањем у настави природе и друштва.

Садржај предмета: Смисао евалуације у настави. Сврха и принципи оцењивања. Оспособљавање за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика – неке стратегије. Оцењивање и настава. Формативно, сумативно и дијагностичко оцењивање. Примена различитих метода и техника у оцењивању. Критеријуми оцењивања. Нивои знања ученика са применом Блумове таксономије. Примена теста знања у евалуацији постигнућа ученика. Извештавање о напредовању ученика и вођењу педагошке документације.

Литература:

Качапор, С., Вилотијевић, М., Кундачина, М. (2005): *Умијеће оцењивања*. Мостар: ФХН
Блумова таксономија извори - en.wikipedia.org, sajt skola bez zidova, www.skolskidnevnik.org
Вилотијевић, М. (2004): Од традиционалног ка комплексном вредновању. у: *Југословенска педагогија друге половине 20. века*, Београд, ИПА Филозофског факултета и Учитељски факултет, Ужице, стр. 245–254;
Вилотијевић, М. (2000): *Дидактика 3*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства и Учитељски факултет у Београду.
Гојков, Г. (2003), *Докимологија*, Вршац: ВШВ.
Кузмановић Д. и Павловић Бабић Д. (2011): Приступи у процењивању образовних постигнућа ученика – критички осврт. *Зборник Института за педагошка истраживања*, вол. 43, бр. 1, стр. 41-62.
Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању, „Сл. гласник РС“ бр.34/2019.

■ НАСТАВА У ПРИРОДИ

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 30 ■ ЕCTS: 3 ■ Полагање испита: предиспитне обавезе и усмено ■
Статус: изборни ■ доц. др Ивко Николић

Циљ предмета: Оспособити студенте да се током проучавања о настави у природи упознају са начином организације и реализације редовне наставе и ваннаставних активности, као и о безбедности ученика за време трајања исте.

Садржај предмета:

Појам наставе у природи, циљ наставе у природи, задаци наставе у природи, садржаји наставе у природи, програм наставе у природи, носиоци припреме, организације и извођења наставе у природи, услови за извођење наставе у природи, припрема наставе у природи, реализација наставе у природи, избор агенције за реализацију наставе у природи, безбедност путовања, извештај о извођењу наставе у природи

Литература:

- Галић, М. (2000). *Школа у природи и живот у школи*, Ужице: Институт за педагошка истраживања.
- Дубљанин, С. Михаиловић, Д. Радовић, В. (2019). Компаративна анализа модела наставе у природи у Србији и скандинавским земљама. *Теме*.43 (1), 175-190.
- Здански, И. (1988). *Настава у природи*, Београд: Веста фас.
- Матановић, В. Матовић, М. (1997). *Школа у природи*, Београд: Министарство заштите животне средине.
- Спасеновић, В. (2013). *Школски системи из компаративне анализе*, Београд: Институт за педагогију и андрагогију Филозофског факултета Универзитета у Београду.
- Станојловић, Б. и Станојловић, С. (1999). *Организација и програмирање школе у природи*, Београд: Научна књига.
- Bentsen, P. (2010). The extent and dissemination of udeskole in Danish schools. *Urban Forestry and Urban Greening*. Volume 9, Issue 3, 235–243.
- Stelter, R. (2005). Experience and learning in the nature class. In E. Mygind (2005): 232–256.

■ МЕТОДИКА ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

■ Семестар: 5 ■ Фонд часова: 30 ECTS: 3 ■ Полагање испита: усмено и писмено ■

Статус: изборни ■ проф. др Маринел Негру

(Предмет се реализује само у Вршцу)

Циљ предмета

Стварање компетенција за руковођење ваннаставним активностима. Познавање специфичних аспеката ваннаставних активности у школи; Планирање, организовање и вредновање специфичних ваннаставних активности, према одговарајућем наставном подручју наставника; Познавање и вредновање, у започетим активностима карактеристика пројектовања и примене сваког типа ваннаставне активности.

Садржај предмета

1. Шта су ваннаставне активности? 1.1. Дефиниција и терминлошко разграничење; 1.2. Карактеристике и функције ваннаставних активности. **2. Типологија ваннаставних активности.** 2.1. Ваннаставне активности у школском окружењу (Догађаји који промовишу нове форме образовања/Ученички клубови/Консултације и припрема ученика/Школске приредбе); 2.2. Програм *Школа после школе*; 2.3. Активности са родитељима, школом и локалном заједницом; 2.4. Школска такмичења и олимпијаде; 2.5. Активности на пољу културе: издавање школског часописа, гледање филмова и позоришних представа за децу; 2.6. Ваннаставне активности ван школског окружења (Школске екскурзије и посете/Школски кампови/Викенд школа); 2.7. Други типови ваннаставних активности. **3. Пројектовање, имплементација и евалуација ваннаставних активности.** 3.1. Општи аспекти пројектовања и спровођења ваннаставних активности; 3.2. Општи аспекти евалуације ваннаставних активности.

Начин полагања предмета: Настава на овом курсу подразумева активно учешће студената у разматрању питања покренутих на часовима, израду једне предиспитне вежбе и завршни тест који се пре свега темељи на познавању предмета Методика наставе српског/румунског језика и књижевности.

Основна литература

1. Barbieri, M. (2009). *Extracurricular activities*. New York, NY: St. Martin's Press.
2. *Baza primera uspešnih vanastavnih aktivnosti*. Beograd: Zavod za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja. Preuzeto 27.09.2019. sa <https://zuov.gov.rs> > ... > **Ваннаставне активности**.
3. Codreanu, D., Costache, I., Matei, D., Moraru, G., Neacșu, I., Nistor, L., Oprea, I., Pacearcă, Șt., Platon, C., Serbu, F., Tatu, A. (2009). *Activitatea extracurriculară, de la idee la realitate. Ghid complet cu idei moderne și instrumente de lucru pentru o activitate de succes*. București: Editura Raabe.
4. Dănilă, I., Gherghina, D., Simiciuc, E., Șerban, D., Popescu, M. (2009). *Activități Extracurriculare și Extrașcolare. Îndrumător Metodic*. Craiova: Editura Didactica Nova.
5. Kelemen, G. (2010). *Metodica activităților culturale, civice și recreative*. Arad: Editura Universității „Aurel Vlaicu”.
6. Stevanović, M., Ajanović, Dž. (2004). *Metodika vannastavnih aktivnosti učenika*. Zenica: Pedagoški fakultet Zenica.

■ **УЧЕЊЕ СТРАНОГ ЈЕЗИКА НА ДЕЧИЈЕМ УЗРАСТУ**

Семестар: 5 ■ Фонд часова: 30 ■ ЕCTS: 3 ■ Полагање испита: писмено ■ Статус: изборни ■ проф. др Невена Буђевац (и проф. др Наташа Јанковић) ■ само за полазнике Модула енглеског језика

Циљ предмета: Увођење студената у педагошко-психолошке аспекте усвајања матерњег и учења/усвајања страног језика. Упознавање са битним сличностима и разликама између учења матерњег и енглеског језика. Оспособљавање студената за самостално тумачење савремених изворних текстова из предметне области на енглеском језику и критичко промишљање њиховог садржаја. Дискусија о најбитнијим аспектима учења енглеског језика.

Исход предмета: Студенти ће научити да промишљају битне педагошко-психолошке аспекте усвајања матерњег, као и учења и усвајања енглеског као страног језика. Оспособиће се да на основу одабраних одломака из стручне литературе на енглеском језику разматрају и воде дискусију о битним аспектима учења страног језика.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Упознавање студената са кључним фазама у развоју детета (према Пијажеу), са улогом зрелијих особа и вршњака из непосредног окружења (према Виготском/“Зона наредног развоја”) и потпором коју они пружају деци на путу развоја (према Брунеру), са различитим типовима интелигенције и стиловима учења код деце (према Гарднеру), као и неким савременим приступима учењу страних језика. Језик као систем. Денотација и конотација. Узраст и учење језика. Учење страног језика у школи. Разматрање дечијих могућности поимања конкретног и апстрактног на појединим узрастима као битни аспекти усвајања матерњег језика и учења/усвајања страног језика. Даровитост као драгоцен аспект личног и школског живота детета и друштва у целини. Билингвизам. Развој комуникативних и когнитивних способности код деце одрасле у изолацији. Уважавање међусобних различитости и инклузија. Битни аспекти позитивног и негативног трансфера у фазама усвајања и учења матерњег и страног језика. Улога родитеља и наставника у учењу језика. Наведени аспекти развоја личности и учења језика као предуслови за увођење појединих језичких вештина и садржаја у наставу страног језика код деце школског узраста.

Практична настава

Дискусија о специфичностима овладавања додатним језиком: разлике између учења тзв. „другог“ језика (имерзиони програми), „службеног“ језика (примена туђег језика у сопственом окружењу) и „страног“ језика, који се учи у образовне и комуникативне сврхе у локалној средини. Поређење развоја писмености на матерњем језику и у настави страног језика. Разматрање примерене употребе матерњег језика током учења страног језика, као и пожељних и непожељних приступа учењу страног језика у односу на дечији узраст. Принцип очигледности и примена адекватних наставних средстава и

активности у раном дечијем узрасту. Дискусије на задате теме из области педагошке психологије на енглеском језику, на основу одабраних текстова и видео записа.

Методe извођења наставe: Предавања, демонстрација, анализа одабраних текстова и видео записа, дискусија, самостални усмени и писани рад студената.

Провера знања и оцењивање рада студената: Писани рад.

Литература:

Одабрани одломци:

Bruner, J. (1999). *The Process of Education*. Cambridge, USA: Harvard University Press

Буђевац, Н. (2018). Психологија образовања за васпитаче. Београд: Учитељски факултет

Cameron, L. (2001). *Teaching Languages to Young Learners*. Cambridge: CUP

Gardner, H. (1993). *Frames of Mind: The Theory of Multiple Intelligences*. NY: Basic Books

Janković, N. (2010). Developing Language Skills with Young Learners. *Inovacije u nastavi* 2/10. Beograd: Učiteljski fakultet.

Matic, J. and Jankovic, N. (2015). Multiple intelligences from pupils to teacher trainees. *Journal of Foreign Language Teaching and Applied Linguistics J-FLTAL*, Vol.2, No. 3, Sarajevo, pp. 235-242.

Turner, J. (1977). *Psychology for the Classroom*. Cambridge: Methuen & Co. Ltd.

Помоћна литература:

Буђевац, Н. и Бауцал, А. (2014). Развој читалачке писмености током прва четири разреда основне школе. *Иновације у настави* 27(2), 22-32. Београд: Учитељски факултет

Janković, N. (2015). Razvijanje komunikativnih i opštih kognitivnih sposobnosti kroz nastavu engleskog jezika od ranog školskog uzrasta. *Komunikacija i kultura 'online'*, godina VI, br. 6, str. 117-133, <http://www.komunikacijaiikultura.org/KK6/KK6Jankovic.pdf>

Pijaže, Ж. и Inhelder, B. (1996). *Intelektualni razvoj deteta*. Beograd: ZUNS

Vigotski, L. S. (1977). *Mišljenje i govor*. Beograd, Nolit.

Изборни предметни курс III

ПУТОВАЊА КАО ВИД ОБРАЗОВАЊА И КУЛТУРЕ

Семестар: 5. ■ Фонд часова: 22 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: усмено ■ Статус: изборни ■ доц. др Бојан Марковић

Садржај предмета: 1. Увод у предмет: Проучавање путовања произилази из упоредне/компаративне књижевности и у њој настале имагологије, дисциплине која се бави проучавањем представа о страним земљама и народима, као и представама о властитој земљи и народу. Томе су снажан подстицај дали путописи, један од најзначајнијих књижевних жанрова, посебно од времена просвећености када су путовања по земљама класичне културе, пре других, по Италији и Грчкој, постала потреба и део сваког образованог човека – о чему су сведочанства оставили најзначајнији европски и српски писци и мислиоци. У савременом свету мењају се начини и садржај путовања, али се њихова образовна улога не губи, о чему нам говоре, поред традиционалног назива ходочашће, и нови термини као што су култура путовања, културни туризам. Чак се говори и о *итинерологији*, новој дисциплини у најближој вези са књижевношћу, која се бави испитивањима облика, начина и садржаја премештања људи. 2. Путовање као чинилац образовања од XVIII века до данас. Семантика путовања: уочавање и читање међусобне временско-просторне условљености/хронотопа културно-историјских локалитета. Значајни научници и књижевници као културни путници: Фернан Бродел, Жак Лекаријер, Јован Дучић, Растко Петровић, Клаудио Магрис. Туристички дух („индустрија доживљаја“) и културноисторијска осећајност („ходочашће кроз културу“): сабирање и разумевање.

3. Организација културноисторијских путовања: избор садржаја путовања, културолошке припреме (упознавање са местом/локалитетом, његовим местом и улогом у историји и култури, читање одабраних одговарајућих научних и научнопопуларних, историјских, културолошких и књижевних текстова, планирање и динамика путовања), улога водича/тумача на локалитету, читање културних знакова и стварање целовите просторновременске слике код ученика/студената, односно сложеног културноисторијског доживљаја. 4. Анализа српских водича/бедекера. 5. Полагање испита: израда рада/пројекта на задату тему из програма и усмена одбрана рада.

Циљ предмета: Припрема учитеља и васпитача за разумевање културно-историјских и савремених знаменитости, локалитета и места, за читање њихове улоге и значаја у културном наслеђу, као и оспособљавање да организују васпитно-образовна путовања која ће ученицима/студентима, у одређеној мери, и предшколској деци, омогућити да схвате и дочарају оно што посећују и виде.

Исход предмета: Увиђање значаја путовања за образовање личности ученика и разумевање културних чинилаца кроз контекст путовања, усвајање вештина, интересовања и знања за прикладно методичко уобличавање садржаја из културе на часовима и на путовањима, упознавање са начинима припремања материјала за колективна путовања и начину одговарајућег приказивања садржаја путем методичког промишљања о теми, усвајање знања о својој и другим земљама читањем и истраживањем.

Напомена: Студенти бирају две од понуђених књига, у складу са испитним радом. Књижевни делима датим у програму се не приступа као чисто књижевним, него управо да у њима уочимо сложене просторновременске слике (односно, конституисања културних топоса) којима се негује културна осећајност.

Литература:

1. **Асман 2011:** Jan Asman, *Kultura pamćenja: pismo, sećanje i politički identitet u ranim visokim kulturama*, Београд: Prosveta.
2. **Бекон 1967:** Frensis Bekon, „О putovanju” (1597). U: *Eseji ili saveti politički i moralni. Nova Atlantida. Apoftegme*. Београд: Култура.
3. **Бродел 1995:** Fernan Brodel, *Mediteran: prostor i istorija*, Београд: Centar za geopoetiku.
4. **Гејџ 2008:** Nikolas Gejdz, *Portret Grčke*, Loznica: Karpos.
5. **Дуда 2012:** Dean Duda, *Kultura putovanja. Uvod u književnu iterologiju*, Zagreb: Ljevak.
6. **Žokur 1765:** Le chevalier Louis de Jaucourt, „Voyage (Education)“. In: *Encyclopédie. Dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers*, Tome dix-septieme. Paris: Samuel Faulche & Compagnie, 476–477.
7. **Јаћимовић 2015:** Слађана Јаћимовић, „Путописи у настави српског језика и књижевности“. *Иновације у настави*. 28 (4), 64–69.
8. **Јовановић, Јанићијевић 2009:** Aleksandar Jovanović, Valerija Janićijević, „Teacher – the man of culture and the cultured man – about the subject Serbian Culture ine European Context at Teacher Training Faculty in Belgrade“. In: *Student in Contemporary Learning and Teaching* (65–70). Belgrade: University of Belgrade and State Higher Vocational School in Nowy Sacz.
9. **Јовановић 2020:** Александар Јовановић, „Путовања као вид образовања и културе“. У: Опачић, З., Зељић, Г. (ур.). *Програмске (ре)форме у образовању и васпитању – изазови и перспективе* (218–234). Београд: Учитељски факултет.
10. **Лакаријер 2012:** Žak Lakarijer, *Grčko leto: jedna svakidašnja Grčka od četiri hiljade godina*, Loznica: Karpos.
11. **Магрис 2014:** Клаудио Магрис, *Дунав*, Београд: Архипелаг.

■ ПОЈАМ И ОДРЕЂЕЊЕ АУТОРСКЕ БАЈКЕ

Семестар: 5. ■ Фонд часова: 22 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: усмено ■ Статус: изборни ■ проф. др Зорана Опачић

Циљ предмета: Упознавање студената са жанровским одликама и видовима ауторске бајке и присуством елемената бајке у савременој књижевности (однос мита и бајке, фантастике и бајке, параболо, сатира, епска фантастика, роман бајка, антибајка, готска прича, драмска бајка итд.). Оспособљавање студената да самостално уочавају разлику бајке и њој сродних жанрова и самостално је тумаче у форми есеја.

Садржај предмета: Формирање жанра ауторске бајке; Од фолклорног модела ка уметничкој причи; Бајка између књижевности за децу и књижевности за одрасле; Однос бајке и мита; однос бајке према фантастици (фантастичној причи/роману, епској фантастици, хорору; Хришћански подтекст бајке; Облици ауторске бајке: параболо, сатира, роман бајка, драмска бајка, бајка у стиху и др.; Инверзија бајке у 20. веку: антибајка, постмодернистичка бајка, готска прича – на примерима из светске књижевности; Ауторска бајка у српској књижевности. Студенти показују умеће самосталног тумачења и вредновања књижевног текста у изради есеја на одређену тему и његовом усменом одбраном.

Основна литература:

- Дрндарски, Мирјана (прир.) (1978). *Народна бајка у модерној књижевности*. Београд: Институт за књижевност и уметност: Нолит **или**
- Дрндарски, Мирјана (2001). *На вилином вијалишту*. Београд: КПЗ Србије: Рад **или**
- Пешикан-Љуштановић, Љиљана (2009). *Усмено у писаном*. Београдска књига: Београд. (прво поглавље).
- Тодоров, Цветан (1987). *Увод у фантастичну књижевност*. Београд: Рад.

Додатна литература:

- Бетелхајм, Бруно (1979). *Значење бајки*. Превео Бранко Вучићевић. Београд: Југославија.

Саставни део предмета чини лектира прописана програмом.

СЛИКА ДЕТЕТА У СРПСКОЈ КЊИЖЕВНОСТИ 20. ВЕКА

■ 5. семестар ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: писмено ■ Статус: изборни ■ проф. др Валентина Хамовић, доц. др Немања Каровић

Циљ предмета: Циљ овог курса је сагледавање статуса детињства у српској књижевности 20. века. Овај књижевни топос (који прати књижевност кроз векове) се не може у потпуности разумети без његовог стављања у шири образовни контекст, на шта указује избор дате литературе. Посебна пажња биће посвећена одабраним књижевноуметничким текстовима српских писаца 20. века у којима ће се пратити слика детета у различитим друштвеноисторијским и поетичким контекстима.

Садржај предмета: 1. *Детињство* као антрополошка категорија; 2. Детињство као књижевни топос; 3. Детињство и поетика инфантилизма у српској поезији 20. века – Растко Петровић, Оскар Давичо, Станислав Винавер, Васко Попа; 4. Детињство у српској прози 20. века – Исидора Секулић, Бранко Ћопић, Драгослав Михаиловић, Милован Данојлић, Владимир Кеџмановић.

Полагање испита: Испит садржи само писмени део. Студенти бирају једну од четири понуђене теме.

Литература:

1. Филип Аријес, *Векови детињства*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1989;
2. И. С. Кон, *Дете и култура*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд; 1991;
3. Градац
4. Јован Љуштановић, *Брисање лава*, Дневник, Нови Сад, 2009.
5. Милован Данојлић, *Наивна песма*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2004.

Додатна литература:

1. Валентина Хамовић, *Непрекидно детињство*, Змајеве дечје игре, Нови Сад, 2015.
2. Валентина Хамовић, *Моменти наивности*, Учитељски факултет, Београд, 2022.
3. Голомб Клер, *Стварање имагинарних светова*, Завод за уџбенике, 2012.

ФОРМЕ УЧТИВОСТИ У СРПСКОМ ЈЕЗИКУ

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 22 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: писмено ■ Статус: изборни ■ проф. др Бојана Милосављевић

Садржај предмета: *Теоријска и практична настава* I Основни појмови из прагматике и комуникације (Говорни чин, Лингвистичка и комуникативна компетенција, Говорна ситуација, Формални и неформални стил комуникације, Сараднички однос са саговорником и успостављање комуникативне равнотеже); II Појам језичке учтивости (Начела успешне комуникације, Принцип учтивости, Систем форми учтивости у српском језику). III Форме за исказивање молбе у писаној и усменој комуникацији. Писање молбе као документа; IV Форме за исказивање извињења, захваљивања, честитања и саучешћа у писаној и усменој комуникацији; V Комплименти и похвале као говорне стратегије за успостављање сарадничког односа са саговорником; IV Особине језичког комуницирања васпитача/наставника са децом (пред)школског узраста (Како се деца подстичу да изврше одређене наредбе и сл.).

Циљ предмета: Циљ овог једносеместралног курса је упознавање студената са начинима језичког испољавања учтивости у српском језику, као и са појмом учтивости у домену комуникативног понашања једне говорне заједнице, просторно и временски променљивог.

Литература:

- **Бугарски 1989:** Ранко Бугарски, *Увод у општу лингвистику*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства
- **Савић 1993:** Свенка Савић, *Дискурс анализа*, Нови Сад: Филозофски факултет
- **Радовановић 1986:** Милорад Радовановић, *Социолингвистика* (поглавља: Граматика друштвеног статуса и Основни социолингвистички појмови), Нови Сад: Књижевна заједница Новог Сада.
- **Јоцић 2006:** Мирјана Јоцић, *Језик, развој, комуникација*, Нови Сад: Дневник
- **Милосављевић 2007:** Бојана Милосављевић, *Форме учтивости у српском језику*, Београд: Учитељски факултет.

■ ЧИТАЊЕ И КУЛТУРНИ ИДЕНТИТЕТ

■ Семестар 4. ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: писмено и усмено ■ Статус: изборни ■ доц. др Дуња Ранчић

Циљ предмета: Увођење студената у природу и различите видове читања да би разумели везу између читања и културног идентитета и изградили свест о овом битном чиниоцу свог емоционалног, интелектуалног и културног идентитета. Такође, студенти би на овим часовима требало да науче/схвате на који начин могу код деце да развијају љубав према читању и да тако прегалачки учествују у изграђивању културног идентитета код њих.

Садржај предмета: 1. Увод у предмет; 2. Аутор – текст – читалац; 3. Читање књижевноуметничког, научног и есејистичког текста; 4. Читање као разумевање текста; 5. Читање и емпатија/уосећавање (уживљавање): ја и други; 6. Читање и сањарење; 7. Читање и стварност; 8. Читање као приватна ствар и братство читалаца: читалац и библиотека; 9. Читање као разумевање и изграђивање себе: лично и читалачко искуство; 10. Читање и културни идентитет.

Полагање испита: Израда и одбрана рада. Рад се састоји анализе прочитаног дела (на основу сопствених увида и дате литературе) и описа његовог деловања на читаоца / аутора рада током и после читања. Студент је обавезан да прочита једну од књига (бр.1–3) и један од текстова (бр. 4–6) датих у литератури.

Литература

- Алберто Мангел, *Историја читања*, Светови, Нови Сад, 2005.
- Жан-Клод Каријер / Умберто Еко, *Не надајте се да ћете се решити књига*, Градац К, Чачак, 2011.
- Данијел Пенак, *Као у роману*, Уметничко друштво Градац, Чачак, 1998.
- Дејвид К. Томас, Кер Иксон, „Знање о култури“. *Културна интелигенција*. Клио, Београд, 2011. 34–57.
- Јадранка Божић, „Антропологија књиге и читања“. https://www.nb.rs/view_file.php?file_id=472
- Нил Гејмен, „Зашто наша будућност зависи од библиотека, читања и сањарења“ <http://mom.rs/zasto-nasa-buducnost-zavisi-od-biblioteka-citanja-i-sanjarenja/>
<http://www.vestinet.rs/pogledi/nil-gejmen-zasto-nasa-buducnost-zavisi-od-biblioteka-citanja-i-mastarenja>

КАКО ЧИТАТИ ИЗМЕЂУ РЕДОВА – УВОД У АНАЛИЗУ ДИСКУРСА

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 30 ■ ЕСПБ: 3 ■ Полагање испита: семинарски рад и његова одбрана ■ Статус: изборни ■ доц. др Ана Петровић Дакић

Циљ предмета: Развити код студената критички однос у тумачењу и разумевању текстова у образовању и о образовању. Припремити их за самостално критичко разматрање текстова који утичу на њихов живот и рад.

Исход предмета: Путем активности на часовима, студенти, у сарадњи с предавачем и својим колегама, изграђују систематичан оквир за дубљу критику неједнакости у сфери образовања. Освешћено и критички приступају свом будућем раду – и као примаоци наставних планова и програма, образовних политика итд., и као њихови будући аутори, у најширем смислу.

Садржај предмета: Основни појмови критичке анализе дискурса. Језик, моћ и идеологија. Идентитети; Ми и Ви/Они. Маргина и периферија у тексту. Преглед претходних достигнућа у овој области. У зависности од интересовања полазника, вођена критичка анализа неколико текстова из области образовања. Краћа самостална анализа текста по жељи.

Литература (одабрани текстови из наведених књига; текстови на страном језику биће понуђени у преводу):

Ћоловић, Н., Орачић, Т. (2017). *Proizvodnja Дрyгога. Срби и хрватским дневним новинама*. Zagreb: Српско народно вјeсe.

Fairclough, N. (1998/2015). *Language and Power*. London – New York: Longman.

Milivojević, S. (2015). *Mediji, ideologija, kultura*. Beograd: Pešćanik – Fabrika knjiga.

Rogers, R. (2008). Critical Discourse Analysis in Education. *Encyclopedia of Language and Education, 2nd Edition, Volume 3: Discourse and Education*. M. Martin-Jones, A. M. de Mejia and N. H. Hornberger (eds.). Boston: Springer Science+Business Media LLC, 53–68.

Starčević, A., Kapović, M., Sarić, D. (2019). *Jeziku je svejedno*. Zagreb: Sandorf.

Van Dijk, T. (1998). *Ideology. A Multidisciplinary Approach*. Thousand Oaks, US: SAGE Publications Inc.

Wodak, R., Meyer, M. (Eds.). *Methods for Critical Discourse Analysis*. London: Sage.

ЛЕКСИЧКЕ ВЕЖБЕ И ИГРЕ У ВАСПИТНО-ОБРАЗОВНОМ РАДУ

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 20–22 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: усмено, семинарски рад ■ Статус: изборни ■ проф. др Владимир Вукомановић Растегорац

Садржај предмета: 1. Основни појмови лексикологије (лексема и реч, лексичко значење, лексикон). 2. Лексичка свест и специфичности дејег разумевања значења речи. 3. Методичко обликовање игара које се заснивају на парадигматским лексичким односима: синонимија, антонимија, хипонимија; хомонимија. 4. Методичко обликовање игара које се заснивају на творбеним механизмима у српском језику: деминутиви и аугментативи; називи места, становника и занимања; сложенице; деривациона гнезда (породице речи). 5. Прожимање лексичких и других језичких игара (фонолошке, синтаксичке и стилистичке игре).

Циљ предмета: Припрема студената за методичко обликовање игара заснованих на садржајима из лексикологије, а у складу са савременим лингвистичким сазнањима и психолингвистичким токовима. Упућивање у могуће начине интегрисања лексичких игара у шири контекст различитих језичких вежбања.

Напомена: Студенти у договору са наставником бирају тему рада, а у складу са њом добијају препоруку о одговарајућој литератури и изворима које треба узети у обзир.

Литература:

- **Вукомановић Растегорац 2021:** Владимир Вукомановић Растегорац, „Метајезичка игра као методички приступ развоју метајезичке функције говора код деце”, *Иновације у настави*, 34 (2), 72–85.
- **Драгићевић 2007:** Рајна Драгићевић, „Лексема и реч”, „Механизми полисемије”, „Парадигматски лексички односи”, у: *Лексикологија српског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, стр. 35–39, 146–180, 244–303, 320–330.
- **Рајовић 2018:** Ranko Rajović (ur.), *Друга међународна стручно-научна конференција „Нови изазови у едукацији”* (zbornik radova), Novi Sad, 2018, str. 143–181.
- **Рајовић 2020:** Ranko Rajović (ur.), *Трећа међународна стручно-научна конференција „Нови изазови у едукацији”* (zbornik radova), Novi Sad, 2020, str. 55–75, 102–116, 139–168.

■ ОБРАЗОВАЊЕ ЗА МЕДИЈЕ

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: писмено ■ Статус: изборни ■ проф. др Дејан Вук Станковић, проф. др Урош Шуваковић

Циљ предмета: Упознавање будућих учитеља са организацијом, финансирањем и начином рада класичних масовних медија и њихових дигиталних верзија, као и са комуникационим функцијама компјутерских мрежа. Њихово оспособљавање да са ученицима спроведу програм потпуног медијског описмењавања током похађања основне школе и стварање критичког односа према понуди медијских садржаја.

Исход предмета: Постизање медијске писмености код ученика и њихово оспособљавање да разумеју природу рада комуникационих посредника од штампе до компјутерске мреже. Развијање способности ученика да самостално креирају садржаје које по правилу само конзумирају у процесу масовног комуницирања и употребљавања интернета ради стварања критичког односа према тој понуди.

Садржај предмета

Теоријска настава: Представљање комуникационих способности човека, њиховог настанка и усавршавања уз помоћ средстава за посредно комуницирање. Показивање различитих симболских система као саставних чинилаца културе и друштва. Указивање на различите врсте значења вештачких знакова и проблема деце да разумеју конотативна, односно, пренесена значења. Прказ историјата и савремене употребе штампе, радија, филма, телевизије и компјутерских мрежа. Указивање на различите функције комуникационих средстава и њиховог значаја посебно у образовању и социјализацији.

Практична настава: Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад: Вежбе са студентима који производе медијске садржаје на техници коју поседује факултет. Студентска предавања уз коришћење презентације на компјутеру.

Литература:

1. Радојковић, М. и Милетић, М. (2008), *Комуницирање, медији и друштво*, Београд: Учитељски факултет

■ НАУЧНА КУЛТУРА И ЉУДСКО СТВАРАЛАШТВО

Семестар: 5 ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: писмено/усмено ■ Статус: изборни ■ доц. др Предраг Милосављевић

Циљ предмета: Упознати студенте са основама и значајем развоја научне културе, историјског развоја науке и технологије и улоге коју примена научног мишљења има у унапређењу стваралаштва и еволуцији људског друштва.

Исход предмета: Након успешно завршеног похађања предмета студенти ће бити оспособљени да препознају, разумеју и интерпретирају информације засноване на стеченим знањима из области научне културе, историје науке и еволуције људског стваралаштва.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Шта је научна култура; Наука као људска делатност – од идеје до парадигме; Основе научног мишљења; Односи и разлике између науке, философије, уметности и религије; Појам, улога и значај технике и технологије; Наука и културне вредности – креативни аспекти науке; Природно и технолошко окружење: разлике и прожимања; Научно и технолошко наслеђе – значај и васпитно-образовни потенцијали.

Методе извођења наставе: монолошка, дијалогска, демонстративна, хеуристички приступ, рад на тексту, писани и графички приступ, истраживачки рад, комбиновани рад.

Литература:

Одабрана поглавља

1. Милутин Миланковић (2015). *Списи из историје науке. Књ. 5*. Београд: Завод за уџбенике.
2. Милутин Миланковић (2013). *Кроз васиону и векове / Кроз царство наука. Књ. 4*. Београд: Завод за уџбенике.
3. Бранко Павловић, *Филозофија природе*. Београд: Плато (2007)
4. Milorad Mladenović (2004). *Моћ науке*. Novi Sad: Zmaj.
5. Preti Đulio (2002), *Istorija naučne misli, I / II*. Beograd: Klub NT.

■ ГЕОГРАФСКИ ПОЈМОВИ КРОЗ ОГЛЕДЕ

■ Семестар: V ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: практични рад и писмено ■ Статус: изборни ■ доц. др Миланка Џиновић

Напомена: због специфичности предмета предвиђа се група до 30 студената.

Циљ предмета:

Оспособити студенте да трансформишу географске научне појмове у наставне садржаје кроз демонстрације, огледе и истраживачки рад у настави природе и друштва.

Садржај предмета

1) Увод у географију: Дефинисање и класификација географских појмова; 2) Експеримент: експеримент у склопу научног метода; Школски огледи; Извођење школских огледа: улоге наставника; улоге ученика. АТМОСФЕРА: 3/4/5) Метеоролошка мерења и осматрања - радна посета Метеоролошкој опсерваторији у Београду; Метеоролошки инструменти на принципу „уради сам“ (термометар, барометар, кишомер, ветроказ, анемометар и други). ЛИТОСФЕРА: 6/7/8) Кретање литосферних плоча; Вулканска ерупција; Земљотрес; Фосили; Ледничка ерозија; Крашки облици рељефа (израда модела крашких облика рељефа, нпр. сталактити). ХИДРОСФЕРА: 9/10) Кружење воде у природи; Издан; Филтер за воду; Артешки извор; Салинитет морске воде; Таласи; Ледени брег и др. БИОСФЕРА: 11/12) Киселе кише; Ерозија земљишта; Станиште – светлост; Станиште – топлота; Соларна енергија; Биљке и светлост. ЗЕМЉА И КОСМОС: 13/14/15) Небеска сфера – звезде и сазвежђа и оријентација помоћу звезде Северњаче (демонстрација у Планетаријуму Астрономског друштва „Руђер Бошковић“); Земљина кретања и њихове последице (нпр. смена обданице и ноћи, неравномерно загревање Земље и др.)

Литература

Циновић, М., Тадић, М. (2020). *Географски појмови кроз огледе*. Београд: Учитељски факултет.

■ СТРАТЕГИЈЕ ИЗБОРА МУЗИЧКЕ ЛИТЕРАТУРЕ ЗА ДЕЦУ

■ Семестар: 5 ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: усмено или у форми јавног наступа ■ Статус: изборни за оба студијска смера ■ мр Стеван Ковачевић.

Напомена: Курс се реализује у комбинованој групи учитељи/васпитачи од 30 студената (15 студената по смеру).

Циљ предмета:

Могућност даљег проширивања усвојеног теоријског и практичног знања на музичким инструментима када је реч о индивидуалном или групном музицирању. Избор одговарајуће музичке литературе за имплементацију у даљем раду са децом различитог узраста.

Садржај:

Рад са студентима ће се фокусирати на даљи развој извођачких вештина са проширивањем репертоара музичких композиција. Подстицање креативности и вишег нивоа музичке интерпретације, са акцентом на најбитније параметре музичке експресивности: динамика, темпо и артикулација. Стицање вештине заједничког музицирања кроз литературу класичне, цез, етно, савремене и филмске музике. Студенти ће искуствено проћи кроз процес припремања (пробе) и финализацију (интерни и јавни наступи/концерти). Пролазећи кроз процес извођења, студенти ће напредовати и уједно побољшати своје извођачко-музичке способности. Откривањем нових метода обрада музичких композиција студенти ће бити у прилици да другачије сагледају хармонску грађу самих дела уз употребу савремених компјутерских програма и да успешно овладају другачијим видовима интерпретације. Препознавање музичке терминологије, идентификација музичких симбола, вештина читања непознатог нотног материјала "прима виста", употреба разних музичких литература, обрада епоха и стила. Испит је усменог карактера или у неком облику јавног наступа (свечаност, интерни час, јавни час, свечани концерт).

Литература:

Ж.Петровић: 10 Дечјих песама, М Драгићевић: Распевани тобоган, Нота: Мали концертни репертоар и музички стилови, Нота: Школица за музички (Орфов) инструментаријум са аранжманима, Штраус: Пицикато полка, Бакланова: Менует, Харолд Арлен: Иза дуге, Дјук Елингтон: Цез стандард, Ј.С.Бах: Сарабанда, Г.Ф.Хендл: Ларго, Миливој Ивановић: Репертоар за ансамбле, Корели: Анданте, Шила

Нелсон: Репертоар за ансамбле I и II, Џон Бери: Стандард, Моцарт: Аве Марија, Јанковић: Албум песама и комада, Стојановић, Гордана: Настава музичке културе од I до VIII разреда. Завод за уџбенике и наставна средства, Б. Поповић: Солфеџо, М. Тајчевић: Теорија музике и Интернет ресурси: notes.tarakanov.net, <http://www.imslp.org>.

ЛУТКАРСКА УМЕТНОСТ – МЕТОДИЧКИ АСПЕКТ

Семестар: 5. ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: практично ■ Статус: изборни ■ проф. др Ана Миловановић

Садржај предмета:

Теоријска настава

1. Основи теорије луткарске позоришне уметности. 2. Значај симболичких и метафоричких репрезентативних потенцијала позоришне лутке за стваралачку примену луткарске позоришне уметности у разредној настави. 3. Методологија и различити приступи/методе у примени луткарске позоришне уметности у разредној настави и слободним активностима. 4. Луткарска драматургија. 5. Говор позоришне лутке. 6. Принципи креације и технологије основних врста позоришних лутака. 7. Луткарска сценографија. 8. Луткарска анимација. 9. Музика у луткарском позоришту. 10. Луткарска режија.

Практична настава

I Примена луткарске позоришне уметности у разредној настави.

1. Примена луткарске позоришне уметности у настави српског језика. Усвајање писмености применом луткарске методе.
2. Примена луткарске позоришне уметности у настави математике.
3. Вокално изражавање позоришних лутака у функцији наставе музичког васпитања.
4. Примена луткарске позоришне уметности у настави природе и друштва.
5. Креација и израда позоришних лутака у функцији наставе ликовног васпитања.
6. Анимација позоришних лутака у функцији наставе физичког васпитања.

II Примена луткарске позоришне уметности у слободним активностима. Припрема луткарских представа деце млађег школског узраста. Луткарски балет. Луткарски мјузикл.

Циљ предмета: Упознавање студената са основним знањима и умењима из области луткарске позоришне уметности неопходним за стваралачку примену луткарске позоришне уметности у раду са децом млађег школског узраста.

Упознавање студената са методологијом и различитим приступима/методама у примени луткарске позоришне уметности у разредној настави и слободним активностима.

Напомена: Студенти полажу испит тако што осмишљавају и изводе једну примену луткарске позоришне уметности у разредној настави или у слободним активностима.

Литература:

- **Миловановић 2020:** Ана Миловановић. *Луткарска ћирилица – луткарска метода у учењу читања и писања српског језика*. Београд: Учитељски факултет.
- **Миловановић 2022:** Ана Миловановић. *Четврт века ЛУТКЕФ-а*. Београд: Учитељски факултет, Удружење грађана „ЛУТКЕФ”.
- **Миловановић 1993:** Ана Миловановић. *Апликација луткарства у развијању еколошке свести студената Педагошке академије. Иновације у настави*. (1/ 2).
- **Миловановић 1997:** Ана Миловановић. *Учимо луткама. Иновације у настави*. (1).

- **Миловановић 1992:** Ана Миловановић. Улога луткарске уметности у обради басне у млађим разредима основне школе. *Методичка пракса.* (1).
- **Миловановић 1991:** Ана Миловановић. Луткарство као модел усавршавања учитеља за примену иновација. *Учитељ.* (37/ 38).
- **Цветановић 1996:** Владимир Цветановић *Самостални и стваралачки рад у настави српског језика.* Београд: Borex.

Додатна литература:

- **Миловановић 2016:** *Луткарски текстови за позориште у вртићу и школи (са ЛУТКЕФ-а),* Београд: Удружење грађана „ЛУТКЕФ“.
- **Миловановић 1992:** Ана Миловановић. Увод у теорију луткарства. *Учитељ.* (39)
- **Миловановић 2017:** Ана Миловановић. Луткарска режија у позоришту за децу. *Театрон.* (180/ 181).
- **Миловановић 1997:** Ана Миловановић. Еурека, еурека (како да позориште у мојој кући постане луткарско). *Тик-так.* (1).
- **Savinova 1984:** Osnovi scenske plastike glumca u lutkarskom pozorištu. *Scena.* (1).

■ ХОР III

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 20-22 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: усмено ■ Статус: изборни ■ Ана Ћосовић

Циљ предмета: Учешћем у хору Учитељског факултета развијају се певачке способности студената, али и, пре свега, подстиче креативност у музичкој интерпретацији. У складу са својим гласовним предиспозицијама студенти стичу вештину вишегласног певања у ансамблу, а затим искуствено пролазе процес припремања (пробе) и финализацију (јавни наступ/концерт) извођења хорских дела. Пролазећи кроз процес извођења, проширују се знања у области хорске литературе, епохе и стила, те одговарајућег начина интерпретације.

Садржај предмета: Вишегласно певање у ансамблу, процес припреме и финализација (јавни наступ) извођења хорских дела. Упознавање са хорском литературом, епохама и стилевима, односно начинима интерпретације.

Обавезе студената су редовни долазак на вежбе/пробе и учешће у јавним наступима хора (пригодне свечаности, завршни концерт).

Програм Хора III континуирано следи, наставља у допуњује програм Хора I и Хора II.

Нотна литература:

Гаудеамус игитур. Боже правде. Химна св. Сави. Мокрањац С. *Тебе појем.* Симић, В.: *Пошла мома на воду.* Толингер, Р.: *Одби се грана.* Манојловић, К.: *Успаванка.* Бетовен, Л.В.: *Жртвена песма.* Мокрањац С.: *II руковат.* Аркаделт Ј.: *Аве Марија.* Бајић И.: *Српкиња.* Моцарт В.А.: *Проба за концерт.* Handel, G.F.: *Canticorum iubilo.* Codaly, Z.: *Cohors Generosa.* O.di Lasso: *Ne proicias me.*

■ ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: усмено и практични рад ■ Статус: изборни ■ Марина Цветковић ■ **само за полазнике Модула енглеског језика**

Циљ предмета: Упознавање студената са теоријско-практичним аспектима планирања наставе енглеског језика. Оспособљавање студената за квалитетну припрему активности и материјала за часове енглеског језика. Припрема за опсервацију часова енглеског језика.

Исход предмета: Студенти ће научити да промишљају битне теоријске и практичне аспекте припреме часа енглеског језика за децу млађег школског узраста. Оспособиће се да креативно

користе постојеће и припремају додатне наставне материјале за рад са децом млађег школског узраста. Савладаће битне елементе за процену активности на часовима енглеског језика.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Специфичности учења страног језика на предшколском и школском узрасту, њихове међусобне сличности и разлике. Настава оријентисана ка ученику. Игра као саставни елемент наставе страног језика за млађе узрасте. Разлика између наставног плана и наставног програма. Овладавање кључном стручном терминологијом везаном за припрему и реализацију активности на часу. Припрема за час, кључни елементи за израду плана часа. Основна и додатна наставна средства. Кључне фазе часа (*Presentation – Practice – Production*). Облици наставног рада. Предности рада у паровима и групама. Значај домаћег задатка. Основе праћења, вредновања и оцењивања ученичког постигнућа. Увод у практикум енглеског језика.

Практична настава

Анализа различитих уџбеничких и додатних материјала за наставу енглеског језика на раном узрасту. Припрема и израда материјала за час. Анализа образаца за праћење и евидентирање фаза у реализацији часа. Дискусија о најважнијим аспектима реализације часа у оквиру других предмета у раду са децом млађег школског узраста и поређење са битним аспектима наставе енглеског језика. **Методе извођења наставе:** Предавања, демонстрација, анализа и израда наставних материјала, дискусија, практични рад студената самостално и у групи.

Провера знања и оцењивање рада студената: Усмени испит.

Литература:

Одабрани одломци:

Halliwell, S. (1992). *Teaching English in the Primary Classroom*. London: Longman.

Harmer, J. (2001). *The Practice of English Language Teaching*, Harlow: Longman.

Janković, N., Cvetković, M. (2013). Inovativni pristupi i didaktička sredstva u nastavi engleskog jezika na ranom uzrastu. U: *Inovacije u nastavi i učenju stranog jezika na ranom uzrastu* (35-45). Beograd: Učiteljski fakultet.

Moon, J. (2000). *Children Learning English*. Oxford: Macmillan Heinemann.

Phillips, S. (1993). *Young learners*. Resource books for teachers. Oxford: OUP

Pinter, A. (2006). *Teaching Young Language Learners*. Oxford: Oxford University Press.

Scott, W. A. and Ytreberg L. H. (1990). *Teaching English to Children*. London: Longman.

Scrivener, J. (1994). *Learning Teaching*. Oxford, Heinemann.

■ ПРАКТИЧНИ АСПЕКТИ НАСТАВЕ ЕНГЛЕСКОГ ЈЕЗИКА I

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 30 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: усмено и практични рад ■ Статус: изборни ■ Марина Цветковић, Зорица Савић Ненадовић, проф. др Наташа Јанковић ■ само за полазнике Модула енглеског језика

Циљ предмета: Оспособљавање студената за процену активности на часовима енглеског језика. Опсервација часова енглеског језика и евидентирање запажања у задатом обрасцу. Анализа часова на основу утисака и образаца попуњених током опсервације часова.

Исход предмета: Студенти ће научити да повезују знања и практична искуства стечена кроз праксу у настави других основношколских предмета са кључним теоријским и практичним аспектима наставе енглеског језика. Савладаће практичне аспекте процене реализације активности на часовима енглеског језика. Научиће да прате и вреднују активности на часовима енглеског језика. Спознаће битне аспекте самоevaluације.

Садржај предмета:

Теоријска настава

Обнављање кључних теоријских и практичних аспеката припреме и реализације часа енглеског језика на основу инструктивног рада. Самостална анализа задатих тема и наставних јединица на основу додељеног уџбеника/наставног материјала/видео материјала и групна дискусија обрађених тема на основу запажања забележених у предвиђеним обрасцима за сваки од школских узраста, као припремни модел за опсервацију активности у току часа. Обрасце испуњене на енглеском језику предају у виду дневника праксе предметним наставницима на факултету.

Практична настава

Инструктивне вежбе за опсервацију часова. Хоспитовање у нижим разредима основне школе уз опсервацију часова. Студенти у групама присуствују часовима енглеског језика у неколико различитих школа и, пратећи рад наставника енглеског језика, бележе запажања у унапред припремљеном обрасцу који следи модел плана часа, а по узор на обрасце попуњаване током семестра. Обрасце испуњене на енглеском језику предају у виду дневника праксе предметним наставницима на факултету. Следи групна анализа и дискусија заснована на белешкама и искуствима из праксе. Студенти размењују утиске и изводе закључке о свим практичним аспектима посматраних часова на основу претходно стечених знања, разматрају позитивна решења и евентуалне потешкоће или могућности за додатне корисне активности.

Методe извођења наставе: Предавања, инструктивне вежбе, анализа наставних материјала, симулација активности, дискусија, практични рад студената самостално и у групи,

Провера знања и оцењивање рада студената: Усмени испит и практични рад.

Литература:

Одабрани одломци:

Janković, N., Cvetković, M. (2013). Inovativni pristupi i didaktička sredstva u nastavi engleskog jezika na ranom uzrastu. U: *Inovacije u nastavi i učenju stranog jezika na ranom uzrastu*, (35-45), Beograd, Učiteljski fakultet, UDC 371.3::81'243(=111)// 371.64/.69;

Phillips, S. (1993). *Young learners*. Resource books for teachers. Oxford: OUP

Scott, W. A. and Ytreberg L. H. (1990). *Teaching English to Children*. London: Longman.

Slattery, M. & Willis, J. (2001). *English for Primary Teachers, a handbook of activities & classroom language*. Oxford: Oxford University Press.

Избор из уџбеничких комплета за наставу енглеског језика

WEB АЛАТИ ЗА ПРОГРАМИРАЊЕ

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 32 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: писмено и усмено ■ Статус: изборни ■ проф. др Мирослава Ристић ■ **Само за полазнике Модула за информатику**

Циљ курса/предмета

Настава предмета Веб алати за програмирање треба да омогући студентима коришћење и самостално креирање образовних садржаја на вебу и веб страница.

Садржај курса/предмета

Теоријска настава

Интернет и преглед интернет сервиса са посебним освртом на веб. URL – Uniform Resource Locators. Статичке и динамичке веб странице. Сервер-клијент комуникација. Рачунарство у облаку (cloud computing) и креирање образовних материјала у облаку. Дефиниција веб алата. Развој веб алата. Класификација веб алата. Веб алати за: комуникацију, сарадњу, постављање и дељење садржаја, истраживања, вредновање знања, планирање и организацију, друштвено повезивање, управљање веб местима, учење на мрежи, мобилно учење, мултимедију, нелинеарно приказивање садржаја, слике, аудио, видео, конвертере, генераторе. Предности и недостаци веб алата. Теоријски концепти веб дизајна. Програмирање на страни клијента. HTML (HyperText Markup Language) i XML (eXtensible Markup Language). CSS (Cascading Style Sheets). Основни принципи пројектовања веб страна и веб сајтова. Самостално праћење развоја веб технологија. Коришћење система за уређивање садржаја на интернету и креирање сајтова.

Студијски истраживачки рад

Оспособљавање за коришћење веб алата и система за уређивање садржаја на интернету и креирање сајтова.

Литература

1. Ристић М., Мандић Д. (2017): *Образовање на даљину*, Учитељски факултет, Београд

2. Мандић, Д., Ристић М. (2005): *Веб портали и образовање на даљину у функцији подизања квалитета наставе*, Медиаграф. Београд.
3. <http://vebciklopedija.zajednicaucenja.edu.rs/>
4. <https://www.educatorstechnology.com/>
5. <https://www.edutopia.org/>

МЕТОДИЧКА ПРАКСА ИЗ ИНФОРМАТИКЕ 1

■ Семестар: 5. ■ Фонд часова: 32 ■ ECTS: 3 ■ Полагање испита: писмено и усмено ■ Статус: изборни ■ проф. др Мирослава Ристић, проф. др Данимир Мандић ■ Само за полазнике Модула за информатику

Циљ курса/предмета

Циљ Методичке праксе I је да студенти, на основу стечених теоријских и практичних знања из методике наставе информатике I, прате рад наставника и активности ученика, да посматрају, идентификују и анализирају различите моделе припреме и реализације наставног предмета информатика и рачунарство у петом и шестом разреду.

Садржај курса/предмета

Програмом праксе предвиђено је да студенти присуствују часовима током којих би систематски посматрали, идентификовали, анализирали и евалуирали наставне часове које реализује наставник информатике у старијим разредима основне школе. Структура писаних припрема за реализацију наставе информатике и рачунарства у петом, шестом, седмом и осмом разреду. Израда наставних средстава и њихова адекватна методичка примена. Примена савремене образовне технологије у процесу наставе. Посматрање, анализа и евалуација наставних часова рачунарства и информатике.

Литература

1. Актуелни наставни планови и програми предмета из информатике и рачунарства за основну школу (пети и шести разред).
2. Актуелни уџбеници из информатике и рачунарства из информатике и рачунарства за основну школу (пети и шести разред).
3. Бранковић, Драго и Мандић, Данимир (2003): *Методика информатичког образовања*, Филозофски факултет, Бања Лука и Медиаграф, Београд